

ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Problems and Obstacles in the Implementation of Social Welfare Provision for the Elderly in Khuan Lang Municipality, Hat Yai District, Songkhla Province

ธัญพิชชา แซ่วุ่น Tunpitcha Saewun¹

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ Bussabong Chaijaroenwatana²

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อศึกษาปัจจัยภายนอก ด้านนโยบายของรัฐและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อายุ 60-79 ปี จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบด้วยสถิติที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ ในพื้นที่ 6 หมู่บ้านของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีสภาพปัญหาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านการเงินและรายได้ และด้านนันทนาการ โดยเมื่อนำมาจัดลำดับพบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านการเงินและรายได้ ตามลำดับ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ด้านรายได้เฉลี่ย โรคประจำตัว ลักษณะที่อยู่ ปัจจัยภายนอก ด้านนโยบายและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงานส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะ คือ การส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่างๆ รวบรวมความคิดเห็น และความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งช่วยให้เทศบาลเมืองควนลังสามารถจัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุผ่านการประเมินกลุ่มผู้สูงอายุ และเพิ่มจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ของแต่ละหมู่บ้าน เข้าพบปะ พูดคุย สอบถามสภาพความเป็นอยู่ และการเข้าตรวจสุขภาพเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: tunpitcha.sae@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ และสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ E-mail: bussabong@psu.ac.th @psu.ac.th

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ,สวัสดิการสังคม, ปัญหา, การดำเนินงาน

Abstract

The objective of this study was to study the level of problems and obstacles in the implementation of social welfare provision for the elderly. To study characteristics and external factors in state policy and inter-agency cooperation that affect the level of problems and obstacles in the implementation of social welfare for the elderly of Khuan Lang Municipality, Hat Yai District, Songkhla Province. The sample group was the elderly population of Khuan Lang Municipality, aged 60-79 years, 314 people. The instrument used in the study was a questionnaire. The statistics used in the research were number, percentage, mean, and standard deviation. The statistical tests were t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis. The findings of this study showed that the elderly in the area of 6 villages of Khuan Lang Municipality, Hat Yai District, Songkhla Province had problems in operating social welfare for the elderly as a whole at a moderate level, which could be divided into 3 aspects: health and treatment, finance and income and recreation. When sequencing, it was found that the most problematic aspect in order namely recreation, health and treatment, finance, and income, respectively. The study on association found that personal factors include average income, underlying disease, and housing characteristics. External factors in policy and interagency cooperation affect the problems and obstacles of social welfare operations for the elderly. The suggestion is to promote careers for the elderly, organize public relations on various benefits, collect opinions and needs of the elderly in the area. This allows the Khuan Lang Municipality to develop a welfare development plan for the elderly through the assessment of the elderly group and increasing the number of Village Health Volunteers (VHVs) in each village to meet and talk about living conditions and regular health check-ups.

Keywords: Elderly, Social Welfare, Problem, Implementation

บทนำ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ประเมินสถานการณ์ผู้สูงอายุโลกไว้ว่า ผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่าที่ผ่านมา และคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2593 จะมีผู้สูงอายุสูงถึงร้อยละ 22 ของประชากรโลก เนื่องจากผู้สูงอายุมีอายุที่ยืนยาวขึ้นจากการแพทย์และสาธารณสุขที่มีความทันสมัย (องค์การอนามัยโลก, 2565) เฉกเช่นเดียวกับในประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งมีผู้สูงอายุสูงถึง 12.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 18.9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. 2583 คาดว่าประชากรรวมของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นช้าลง แต่ประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเป็นผู้สูงอายุร้อยละ 31.4 ทั้งนี้ยังมีการคาดการณ์ว่าผู้สูงอายุทั้งหมดจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี และผู้สูงอายุตอนปลายจะเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 7 ต่อปี ผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาด้านความเสื่อมถอยของร่างกายทำให้มีปัญหาด้านสุขภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ ตลอดจนการมีข้อจำกัดในการทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน (Phra Rangson Suwan และคณะ, 2022) ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นในเรื่องของการดูแลในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มวัยผู้สูงอายุและวัยอื่นๆ รวมถึงในแต่ละกลุ่มวัยของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความแตกต่างของกลุ่มวัยผู้สูงอายุ ดังนั้น การจัดสวัสดิการทางสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุจึงควรเป็นบริการที่มีความหลากหลาย และต้องมีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของแต่ละช่วงวัย ซึ่งที่ผ่านมาการจัดบริการสวัสดิการสังคมขององค์กร หน่วยงานต่างๆ อาจจะมีหลากหลายแต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริง (สิทธิพันธ์ พูนเอียด และคณะ, 2564)

เทศบาลเมืองควนลังตั้งอยู่ที่ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทางทิศใต้ของอำเภอหาดใหญ่ เป็นการบริหารของท้องถิ่น ย่อมได้รับผลกระทบในเชิงการบริหารงานภายในองค์กร ที่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองควนลังจะได้ผลจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งข้อมูลจากปี พ.ศ. 2565 พบว่า เทศบาลเมืองควนลังมีประชากรจำนวน 50,571 คน เป็นผู้สูงอายุจำนวน 7,383 คน คิดเป็นร้อยละ 14.6 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งผู้สูงอายุกลุ่มนี้ควรได้รับสวัสดิการสังคมจากเทศบาลเมืองควนลังอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ทางเทศบาลเมืองควนลังได้มีการนำนโยบายการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมาบริการแก่สมาชิกของชุมชนผ่านระบบกลไกการทำงานแบบบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ แต่ถึงอย่างไรก็ตามเนื่องด้วยชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองการดำเนินงานดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองความต้องการและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด ดังนั้น จึงเป็นเรื่องน่าสนใจในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพและการรักษา ด้านนันทนาการ ด้านการเงินและรายได้ และด้านที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอก ด้านนโยบายของรัฐและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ที่ส่งผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

สมมติฐาน

1. ระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ลักษณะที่อยู่อาศัย และโรคประจำตัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายของรัฐบาลและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน มีผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประโยชน์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีประโยชน์ 2 ประการ คือ 1. ทำให้ทราบระดับสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของเทศบาลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และ 2. เสนอแนะให้มีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของพื้นที่แห่งนี้ที่สามารถสนับสนุนนโยบายและแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุและเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ

- ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน โรคประจำตัว และลักษณะที่อยู่อาศัย

- ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของรัฐ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของเทศบาลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยด้านรายได้ ด้านสุขภาพและการรักษา และด้านนันทนาการ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา หมู่บ้านจำนวน 6 หมู่บ้านของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ผู้สูงอายุ อายุ 60-79 ปี ของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 คน ซึ่งได้จากการคำนวณตามสูตรเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5

4. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้เวลาการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 - มีนาคม 2566

การทบทวนวรรณกรรม

1. ผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ หรือวัยชรา ในแต่ละสังคมหรือในแต่ละประเทศจะให้ความหมายที่ต่างกันไป ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาถืออายุ 65 ปี เป็นวัยสูงอายุ เป็นต้น เพราะบางคนแม้จะอายุ 60 ปี หรือ 65 ปี แต่ยังมีร่างกายและสุขภาพที่แข็งแรง แต่สำหรับประเทศไทย ผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ตามเกณฑ์ของกฎหมายปลดเกษียณอายุข้าราชการ และตามกฎหมายอื่น ๆ โดยสรุปว่า ผู้สูงอายุจะเป็นวัยที่มีการดำเนินชีวิตที่แปรเปลี่ยนไป (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2565) ได้มีการแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- ผู้สูงอายุตอนต้น คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ถึง 69 ปี
- ผู้สูงอายุตอนกลาง คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 70 ถึง 79 ปี
- ผู้สูงอายุตอนปลาย คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 80 ปีขึ้นไป

ในการศึกษานี้ได้เลือกตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุตอนต้นและตอนปลาย และสามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุ

ความต้องการของผู้สูงอายุ วัยชราเป็นช่วงวัยที่ต้องการได้รับความเอาใจใส่ การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ทั้งความเป็นอยู่ การรักษาพยาบาล และการได้รับความเคารพยกย่อง จากครอบครัว

และสังคม สังคมไทยที่มีวิถีปฏิบัติติดกันมาอย่างต่อเนื่อง ที่มีการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งด้านสภาพร่างกายและจิตใจ แต่เนื่องด้วยในปัจจุบันสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ ผู้สูงอายุได้รับผลกระทบในเรื่องการดูแล เอาใจใส่ ที่น้อยลงด้วยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งนี้การได้รับการดูแลเอาใจใส่ยังเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้สูงอายุ และควรเริ่มต้นจากภายในครอบครัว โดยสังคมหรือรัฐบาลควรมีส่วนจำเป็นในการช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ (กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

3. แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

สวัสดิการทางสังคม คือ การได้รับสิทธิและการคุ้มครองทางสังคม การส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับสิทธิและการคุ้มครองในการรับบริการด้านสวัสดิการสังคมต่าง ๆ กิจกรรมที่หน่วยงานรัฐบาลจัดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมสวัสดิการสังคมโดยตรงแก่ประชาชนในด้านความต้องการที่อยู่อาศัย มาตรฐานการครองชีพและความสัมพันธ์ทางสังคม การให้สิ่งทีเื้ออำนวยความสะดวกให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาตรา 5(1) ได้กำหนดขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545) กล่าวถึงงานสวัสดิการสังคมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ โดยความมุ่งหมายของการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อสร้าง “คุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งตนเองได้” ดังนั้น การให้ความหมายของ สวัสดิการสังคมจึงครอบคลุม 7 มิติ ได้แก่

1. สวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษา
2. สวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพ อนามัย
3. สวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
4. สวัสดิการเกี่ยวกับการมีรายได้
5. สวัสดิการเกี่ยวกับนันทนาการ
6. สวัสดิการเกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคม
7. สวัสดิการเกี่ยวกับการบริการสังคมทั่วไป

การจัดสวัสดิการทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ มีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและมีการบูรณาการเพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันภาครัฐจะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก เช่น การสร้างความตระหนักให้คนในชาติเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าต่อสังคม มิใช่ภาระของสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2560)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรรณภัทร ใจเอื้อ (2557) ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของสวัสดิการผู้สูงอายุในตำบลเนินศาลา ผลวิจัยภาพรวมของปัญหาของผู้สูงอายุภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา เป็นต้น เศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ส่วนความต้องการผู้สูงอายุมีความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคม ด้านการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายและด้อยโอกาสเป็นอันดับแรก รองลงมา เป็นต้น สุขภาพและด้านการศึกษา

วัชรารณณ์ จันทนุกุล และสัญญา เคณาภูมิ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ระดับชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า ยุคปัจจุบันในการจัดสวัสดิการทางสังคม ระดับชุมชนต้องมุ่งเน้นในเรื่องของความสามารถให้คนและชุมชนใช้ชีวิตอยู่ได้ และมีความสุขด้วยตนเอง ซึ่งอาศัยพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อน ผนวกกับการได้รับการเติมเต็มจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชนเอง ภายในชุมชนก็ต้องให้ความร่วมมือ เพื่อให้ชุมชนเกิดความยั่งยืน ในการพัฒนาคุณภาพสวัสดิการ สามารถส่งเสริมได้ 6 ด้าน ดังนี้ หลักประกันความมั่นคงภายในชุมชน การรวมกลุ่มอาชีพ ร้านค้าสวัสดิการของชุมชน การสร้างรายได้ภายในชุมชน การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม

ปองทิพย์ ฤทธิ์อิ้ม (2562) ได้ศึกษาการกำหนดนโยบายสวัสดิการโดยรัฐบาล ผลการศึกษา พบว่า 1) การกำหนดนโยบายที่ผ่านมา ไม่มีข้อมูลรายละเอียด ที่เป็นต้นเหตุของปัญหาที่จะนำมาเป็นองค์ประกอบร่วมกับการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย เมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงทำให้พบกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดสวัสดิการ และยากต่อการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ 2) การกำหนดนโยบายสวัสดิการสังคมของภาครัฐ ไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการได้อย่างไม่ครอบคลุม ไม่ทั่วถึง และยังขาดความเสมอภาค ขาดความเท่าเทียมกัน และไม่สะดวกในการรับบริการ โดยที่รัฐบาลผู้ให้เกี่ยวกับสวัสดิการเหล่านี้มุ่งหวังแต่ผลที่จะเกิดทางการเมือง ไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้รับบริการเท่าใดนัก 3) แนวการกำหนดนโยบายสวัสดิการที่ได้กำหนดของภาครัฐที่มีคุณภาพ ต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการเกี่ยวกับสวัสดิการในทุก ๆ ด้าน โดยต้องครอบคลุมอย่างทั่วถึงก่อนเป็นลำดับแรก และ ตีมีการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลในเรื่องความคุ้มค่า ก่อนกำหนดนโยบาย อีกทั้งนโยบายต้องมีการปรับเปลี่ยน ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และต้องมีความเท่าเทียมกันต่อผู้รับบริการสวัสดิการ ทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพ ที่พักอาศัย รายได้ และความมั่นคงทางสังคม

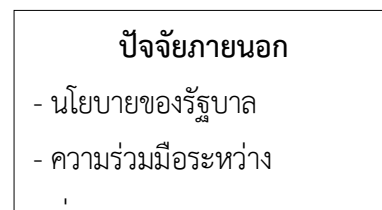
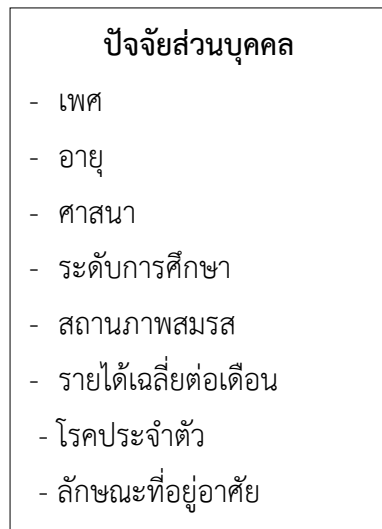
วิรัชธ คำแก้ว และราเชนทร์ นพณัฐวงศกร (2564) ได้ศึกษาความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร มีความต้องการสวัสดิการสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53) โดยผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านรายได้มากเป็นอันดับ 1 (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10) รองลงมาเป็นสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93) สวัสดิการด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77) และสวัสดิการด้านที่พักอาศัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะที่พักอาศัยที่ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกัน

ปาณีสร์ ศรีไตรรัตน์ (2564) ได้ศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษา ต้องการให้มีการส่งเสริมการจ้างงานหลังเกษียณที่สอดคล้องตามศักยภาพ รวมถึงมีการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อผ่อนคลายภาระค่าใช้จ่ายของลูกหลาน ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

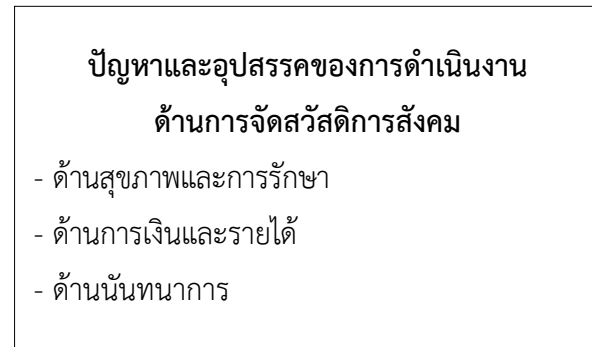
ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้สูงอายุในตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้สูงอายุในตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุตั้งแต่ 60-79 ปี ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 6,524 คน โดยอาศัยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ดังนี้

$$n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + x^2 p(1-p)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

X² คือ ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% (X²=3.841)

P คือ สัดส่วนอุปสรรคในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมในงานวิจัยก่อนหน้านี้

$$n = \frac{3.841 \times 6,524 \times 0.5 \times 0.5}{(.05)^2 (6,524-1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5} = 313.260 = 314 \text{ คน}$$

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ กรณีเป็นตัวแปรแจกแจงหรือแบบกลุ่ม (Categorical variables) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กรณีเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous variables)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในสมมติฐาน การเปรียบเทียบสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก วิเคราะห์โดยทดสอบความแตกต่างของค่าที่และการวิเคราะห์ความแปรปรวน หากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) การวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอกต่อสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของเทศบาลควนลังด้วยสถิติการถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression Analysis; MRA)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 314 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.73 อายุระหว่าง 60-65 ปี ร้อยละ 79.62 ศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 79.94 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 56.37 มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 87.26 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 42.36 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ย 1,001-3,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 36.62 และมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 7,001 บาทต่อเดือน ร้อยละ 2.23 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 50.64 รองลงมา เป็นโรคเก๊าท์ ร้อยละ 18.47 และโรคหัวใจ ร้อยละ 14.33 ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่พักอาศัยในบ้านของตนเอง ร้อยละ 71.66

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานรวมทุกด้าน

สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านสุขภาพและการรักษา	2.75	0.598	ปานกลาง	2
2. ด้านการเงินและรายได้	2.43	0.597	น้อย	3
3. ด้านนันทนาการ	2.85	0.721	ปานกลาง	1
ภาพรวม	2.68	0.473	ปานกลาง	

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 2.68 เมื่อทำการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ระดับคะแนนมากที่สุดหรือมีปัญหามากที่สุด คือ ด้านนันทนาการ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.85 รองลงมาคือ ด้านสุขภาพและการรักษา มีค่าเฉลี่ย 2.75 ส่วนด้านที่มีระดับคะแนนต่ำสุดหรือมีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการเงินและรายได้ มีค่าเฉลี่ย 2.43

ตาราง 2 ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโดยรวม จากปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับรายได้ที่แตกต่างกัน ด้วยการทดสอบ One-Way ANOVA

ระดับรายได้	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value
ไม่เกิน 1,000 บาท	133	2.65	0.369		
1,001-3,000 บาท	115	2.70	0.521		
3,001-5,000 บาท	48	2.66	0.568	3.399	0.010*
5,001-7,000 บาท	11	2.55	0.376		
7,001 บาทขึ้นไป	7	3.29	0.541		

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตาราง 2 การทดสอบ One-Way ANOVA พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับรายได้ที่แตกต่าง จะมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงพหุ (Multiple Comparison) วิธี Least Square Distance (LSD) พบว่า ผู้ที่มีระดับรายได้สูงกว่า 7,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป จะมีระดับของการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำกว่า 7,000 บาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้สูงกว่า 7,001 บาทต่อเดือน จะรู้สึกว่าการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีปัญหาและอุปสรรคมากกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่า 7,000 บาทต่อเดือน

ตาราง 3 ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโดยรวม จากปัจจัยส่วนบุคคล ด้านโรคประจำตัวที่แตกต่างกัน ด้วยการทดสอบ One-Way ANOVA

โรคประจำตัว	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value
ไม่มี	159	2.54	0.422		
โรคเบาหวาน	33	2.83	0.544		
โรคหัวใจ	45	2.91	0.459		
โรคไต	11	3.00	0.372	9.065	0.000*
โรคไขมนในเลือดสูง	8	3.13	0.530		
โรคเก๊าท์	58	2.65	0.438		

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตาราง 3 การทดสอบ One-Way ANOVA พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านโรคประจำตัวที่แตกต่าง จะมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้

ผู้สูงอายุของเทศบาลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงพหุ (Multiple Comparison) วิธี Least Square Distance (LSD) พบว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว จะมีระดับการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม ต่ำกว่าผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคไต และโรคไขมันในเลือดสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตาราง 4 ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโดยรวม จากปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับลักษณะที่อยู่อาศัยที่ต่างกัน ด้วยการทดสอบ One-Way ANOVA

ลักษณะที่อยู่อาศัย	n	\bar{X}	S.D.	F	p-value
บ้านตนเอง	225	2.63	0.479		
บ้านเช่า	76	2.77	0.406	4.787	0.009*
อื่นๆ	13	2.94	0.594		

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตาราง 4 การทดสอบ One-Way ANOVA พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านลักษณะที่อยู่อาศัยที่แตกต่าง จะมีระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงพหุ (Multiple Comparison) วิธี Least Square Distance (LSD) พบว่า ผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง จะมีระดับการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม ต่ำกว่าผู้สูงอายุที่พักอาศัยในบ้านเช่าและที่พักอาศัยประเภทอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 5 ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

Model	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	β		
(Constant)	1.619	0.161		10.049	0.000
ด้านนโยบาย	0.117	0.040	0.158	2.923	0.004*
ด้านความร่วมมือ	0.175	0.028	0.336	6.223	0.000*

No. of Observes = 314 F-stat = 31.226 p-value = 0.000* R = 0.408 R² = 0.162

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า ปัจจัยภายนอกสามารถอธิบายความผันแปรของระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมได้ร้อยละ 16.20 ซึ่งปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมประกอบด้วย

1. ด้านนโยบายของรัฐบาล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็น 0.117 กล่าวคือ เมื่อนโยบายของรัฐบาลมีความไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุมากเท่าใด จะส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

2. ด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เป็น 0.175 กล่าวคือ เมื่อแต่ละหน่วยงานเกิดปัญหาในการประสานงานกันหรือขาดการประสานงานกันมากเท่าใด จะส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม ได้ดังนี้

$$Y = 1.619 + 0.117X_1 + 0.175X_2$$

โดย Y คือ ระดับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม

X₁ คือ ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายของรัฐบาล

X₂ คือ ปัจจัยภายนอกด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

บทสรุป

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ด้านรายได้เฉลี่ยโรคประจำตัว ลักษณะที่อยู่ ปัจจัยภายนอกด้านนโยบายและด้านความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

อภิปรายผล

สภาพปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พรพรรณภัท ใจเอื้อ (2557) ที่ทำการศึกษารื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลเนินศิลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ โดยผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของสวัสดิการผู้สูงอายุในตำบลเนินศิลาภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้สภาพปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านสุขภาพและการรักษา ด้านการเงินและรายได้ และด้านนันทนาการ โดยด้านที่พบว่ามีปัญหาสูงสุดของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา คือ ด้านนันทนาการ โดยเฉพาะเรื่องไม่มีการลดราคาค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่างๆ และไม่มีการจัดทัศนศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุ สำหรับด้านสุขภาพและการรักษา สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การไม่ได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุมักจะมีโรคประจำตัวหรือปวดเมื่อยตามร่างกายได้ง่ายกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า สำหรับด้านการเงินและรายได้ สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ไม่มีการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะได้ไม่ทำงานแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่เคยทำงานเป็นพนักงานประจำของบริษัทเอกชน หรือภาคแรงงาน ทำให้ขาดรายได้หรือมีเงินไม่

เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ส่งผลให้อาจจะทำให้คิดว่าตนเองเป็นภาระของลูกหลาน ทั้งๆ ที่ในความจริงแล้วนั้น ผู้สูงอายุหลายท่านยังมีศักยภาพในการทำงานอยู่ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุควรมีการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะรับรู้ถึงสภาพปัญหาของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลังแตกต่างกัน โดยผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 7,000 บาท จะมีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุยังมีปัญหาเกิดขึ้นมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 7,000 บาท ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 7,000 บาท ส่วนใหญ่ก่อนเกษียณจะมีรายได้ที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงมีความคาดหวังว่าหลังจากเกษียณแล้ว ทางรัฐควรมีสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุรองรับที่ดีพอ แต่กลับพบว่า การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุยังมีปัญหา เช่น เบี้ยผู้สูงอายุที่ต่ำเกินไป และสวัสดิการในการรักษาพยาบาล เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยยุทธ คำแก้ว และราเชนทร์ นพณัฐวงศกร (2564) ที่ทำการศึกษารื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับรายได้ต่างกันมีความต้องการด้านสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตสัมพันธวงศ์แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาณัสมี ศรีไตรรัตน์ (2564) ที่ทำการศึกษารื่อง ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลกระนวน อำเภอมือเก็ด จังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลกระนวนแตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้สูงอายุหลายท่านยังมีความเคยชินกับระดับรายได้ที่ตนเองเคยได้รับ อีกทั้งยังมีความคิดว่าตนเองแข็งแรงพอที่จะทำงานเพื่อสร้างรายได้ต่อไปได้ ดังนั้น จึงมีความคาดหวังที่จะให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุส่งเสริมการสร้างรายได้ต่อไป สำหรับผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวต่างๆ เช่น โรคหัวใจ โรคไต โรคเบาหวาน และโรคไขข้อในเลือดสูง จะมีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุยังมีปัญหาเกิดขึ้นมากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีโรคประจำตัว ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว ต้องการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเป็นประจำ ซึ่งทำให้มีโอกาสเห็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น หรือได้รับความไม่สะดวกสบายในการใช้บริการ ประกอบกับอาจจะมีการจ่ายจากรักษาโรคหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์บางอย่างที่สวัสดิการของผู้สูงอายุไม่ครอบคลุม ทำให้ต้องมีการจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลเพิ่มเติม สำหรับผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง จะมีความเห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุยังมีปัญหาเกิดขึ้นน้อยกว่าผู้สูงอายุที่พักอาศัยแบบบ้านเช่าหรือแบบอื่นๆ เนื่องจากผู้สูงอายุที่พักอาศัยอยู่ในบ้านของตนเองนั้น อย่างน้อยก็มีความมั่นคงทางด้านที่พักอาศัย จึงมีความคาดหวังในเรื่องสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุน้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ วิริยยุทธ คำแก้ว และราเชนทร์ นพณัฐวงศกร (2564) ในข้างต้น ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านเช่า หรือห้องเช่า จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในส่วนของการที่พักอาศัย ประกอบกับผู้สูงอายุส่วนหนึ่งไม่ได้มีการประกอบอาชีพ ได้รับเพียงเงินเบี้ยยังชีพรายเดือนจากรัฐเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องการสวัสดิการจากรัฐมากกว่าผู้สูงอายุที่มีบ้านเป็นของตนเอง

ปัจจัยภายนอกซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านนโยบายของรัฐ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง เนื่องจาก เมื่อนโยบายของภาครัฐไม่ชัดเจน และไม่สอดคล้องกับความต้องการของ

ผู้สูงอายุ จะเป็นผลให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดสวัสดิการ จะไม่สามารถดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในสถานพยาบาล หรือการบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น เมื่อไม่มีนโยบายรัฐที่ชัดเจนลงมา ย่อมไม่มีงบประมาณหรือมีการจัดจ้างบุคลากรที่ทำหน้าที่เฉพาะได้ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในด้านนโยบายของรัฐ คือ การจัดสรรงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่เพียงพอ และการที่ผู้สูงอายุไม่ได้มีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหายุ่งเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ จึงทำให้เกิดการออกนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการแท้จริงของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปองทิพย์ ฤทธิ์อิม (2562) ที่ทำการศึกษารื่อง การกำหนดนโยบายสวัสดิการโดยรัฐบาล ที่พบว่า การกำหนดนโยบายสวัสดิการโดยรัฐบาลที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับสวัสดิการ ก่อนที่รัฐจะกำหนดนโยบายออกหลักเกณฑ์ในการให้ประโยชน์อันใดอันหนึ่ง รัฐควรตรวจสอบกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกคน พร้อมทั้งคำนึงถึงความต้องการของผู้ที่ต้องให้ความช่วยเหลือ สำหรับด้านความร่วมมือของหน่วยงาน ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองควนลัง เนื่องจากหากหน่วยงานแต่ละหน่วยงานไม่ร่วมมือกัน หรือมีการประสานงานกันไม่ดีพอ จะทำให้การดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของวัชรภรณ์ จันทนุกุล และสัญญา เคนาภูมิ (2559) ที่ทำการศึกษารื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมระดับชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างยั่งยืน จะเกิดผลได้ต้องอาศัยการสนับสนุนจากองค์การภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และชุมชน โดยต้องมีการร่วมมือกันจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นหนึ่งเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ คู่มือการดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ระบุว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานด้านสังคม หน่วยงานด้านสาธารณสุข หน่วยงานด้านวัฒนธรรม หน่วยงานด้านการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลของการศึกษาวิจัย

1. ส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุที่ยังมีศักยภาพในการทำงาน โดยอาจจะเป็นการขอความร่วมมือกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัดและภาคเอกชนให้มีการจัดจ้างงานผู้สูงอายุ
2. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ให้กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน รวมไปถึงการกระจายข่าวสารให้ได้รับทราบอย่างทั่วถึง
3. รวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งช่วยให้เทศบาลเมืองควนลังสามารถจัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการประเมินกลุ่มผู้สูงอายุ รวมถึงสามารถเสนอถึงปัญหาที่มีไปยังหน่วยงานนโยบายส่วนกลางได้
4. เพิ่มจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ของแต่ละหมู่บ้าน ในการเข้าพบปะพูดคุย สอบถามสภาพความเป็นอยู่ และการเข้าตรวจสุขภาพของผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจากเจ้าหน้าที่เขตเทศบาล ซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้วย เพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้อย่างรอบด้าน ควรมีการทำกรวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่มีในเชิงลึก นอกจากนี้ควรทำการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในแต่ละพื้นที่

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Phra Rangson S., Phrakhr S. & Phramaha D. (2022). *Social Welfare Programs for Elderly People and Women in Thailand*. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 6(2), 130-40.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560 ก). *แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *สูงวัยใส่ใจสุขภาพ การเปลี่ยนแปลง และเตรียมตัวเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ*. ค้นเมื่อ 12 มกราคม 2565, จาก <http://hp.anamai.moph.go.th/soongwai/statics/health/prepared/topic003.php>

ปานัสม์ ศรีไตรรัตน์. (2564). *ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลกะรน อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต*. ค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปองทิพย์ ฤทธิ์อิม. (2562). *การกำหนดนโยบายสวัสดิการโดยรัฐบาล*. วารสารรัฐศาสตร์พิจาร ศูนย์การเมืองสังคมและอาณานิคมศึกษา, 6(12), 11-40.

พรรณภัทร ใจเอื้อ. (2563). *แนวทางการพัฒนาการจัดการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์*. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 8(3), 39-54.

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (2546). พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565 จาก http://law.m-society.go.th/law2016/uploads/lawfile/20150930_10_56_53_2922.pdf

วีรยุทธ คำแก้ว และราเชนทร์ นพณัฐวงศ์. (2564). *ความต้องการสวัสดิการทางสังคมของผู้สูงอายุเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร*. วารสารวิชาการธรรมทัศน์, 21(1), 15-28.

สิทธิพันธ์ พูนเอียด และ ศลทร คงหวาน. (2564). *แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ*. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6 (5), 18-30

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564*. กรุงเทพฯ: กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

องค์การอนามัยโลก. (2565). *Aging and Health*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566, เข้าถึงได้จาก <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>